

ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการกลุ่มธุรกิจชุมชน
เพื่อเพิ่มความเข้มแข็งของเศรษฐกิจฐานราก
ตามนโยบายประชารัฐของจังหวัดเลย
**The Factors Affecting to Participatory of Community Business
Management to Strengthen the Economic Foundation
of the Public Policy of Loei Province**

วิชญ์ มะลิตัน

มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย

Wich Maliton

Loei Rajabhat University, Thailand

Email : hrwish@windowslive.com

*****

บทคัดย่อ *

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการกลุ่มธุรกิจชุมชนเพื่อเพิ่มความเข้มแข็งของเศรษฐกิจฐานราก มีประชากรคือประชาชน จำนวน 580 คน หากกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้ตารางสุ่มกลุ่มตัวอย่างของ R.V.Krejcie และ D.W.Morgan ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 337 คน การกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้การสุ่มแบบง่าย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ และการวิเคราะห์แบบถดถอยพหุคูณ ด้วยวิธีการ Enter

ผลการวิจัยพบว่า

(1) ด้านการทำเกษตรอินทรีย์ตัวแปรต้นที่มีอิทธิพลสูงสุด คือ การมีส่วนร่วมในกลุ่มธุรกิจชุมชนรองลงมาก็คือการมีส่วนร่วมในการสร้างความเข้มแข็งของเศรษฐกิจฐานราก โดยตัวแปรดังกล่าวร่วมกันอธิบายการเปลี่ยนแปลงค่าของระดับการมีส่วนร่วมในการจัดการ

---

* วันที่รับบทความ: 15 พฤศจิกายน 2561; วันที่แก้ไขบทความ 20 มิถุนายน 2562; วันที่ตอบรับบทความ: 21 มิถุนายน 2562
Received: November 15, 2018; Revised: June 20, 2019; Accepted: June 21, 2019

กลุ่มธุรกิจชุมชนเพื่อเพิ่มความเข้มแข็งของเศรษฐกิจฐานรากตามนโยบายประชารัฐได้ร้อยละ 60.0 ($R^2 = 0.600$)

(2) ด้านการท่องเที่ยวชุมชน ตัวแปรต้นที่มีอิทธิพลสูงสุด คือ การมีส่วนร่วมในกลุ่มธุรกิจชุมชน รองลงมา คือ การมีส่วนร่วมในการสร้างความเข้มแข็งของเศรษฐกิจฐานรากและตัวแปรอาชีพ โดยตัวแปรดังกล่าวร่วมกันอธิบายการเปลี่ยนแปลงค่าของระดับการมีส่วนร่วมในการจัดการกลุ่มธุรกิจชุมชนเพื่อเพิ่มความเข้มแข็งของเศรษฐกิจฐานรากตามนโยบายประชารัฐ ได้ร้อยละ 67.6 ($R^2 = 0.676$)

(3) ด้านการแปรรูปผลิตภัณฑ์ตัวแปรต้นที่มีอิทธิพลสูงสุดคือ การมีส่วนร่วมในการสร้างความเข้มแข็งของเศรษฐกิจฐานราก รองลงมาคือ การมีส่วนร่วมในกลุ่มธุรกิจชุมชนและตัวแปรอาชีพ โดยตัวแปรดังกล่าวร่วมกันอธิบายการเปลี่ยนแปลงค่าของระดับการมีส่วนร่วมในการจัดการกลุ่มธุรกิจชุมชนเพื่อเพิ่มความเข้มแข็งของเศรษฐกิจฐานรากตามนโยบายประชารัฐ ได้ร้อยละ 55.5 ($R^2 = 0.555$)

คำสำคัญ: รูปแบบการมีส่วนร่วม; การจัดการกลุ่มธุรกิจชุมชน

Abstract

The purposes of this research were: to study the factors effecting of public participation in community business management to strengthen the foundations of the economy according to the public policy. The population was 580 people. Samples were 337 people of sampled using R.V.Krejcie and D.W.Morgan samples. The sample size was determined by simple random sampling. The instruments used in the study were interview schedules, focus group discussion guides, and questionnaires. The statistics used for data analysis were percentage, mean, standard deviation Correlation coefficient. And, multiple regression analysis was applied by Enter method.

The results of this research are as follows: (1) the study of factors affecting the participation of people in managing community business groups to strengthen the foundations of the economy according to public policy, it was found that (1) organic farming the most influential variables were participation in community activities Secondly, participation in the strengthening of the foundations economy. These variables together describe the change in the level of participation in community business management to strengthen the foundations of public policy based on 60.0% ($R^2 = 0.600$). (2) Community tourism the most influential variables were participation in community activities Secondly, participation in the strengthening of the economic

foundation and career variables. These variables explain the changes in the level of participation in community business management in order to increase the strength of the grassroots economy by 67.6% ($R^2 = 0.676$). (3) Processing products the most influential variables were participation in the strengthening of the foundations economy was followed by participation in community activities. And career variables. These variables explain the changes in the level of participation in community business management in order to strengthen the foundations of the public sector by 55.5% ($R^2 = 0.555$).

Key words: Participatory Modeling; Community Business Group Management

บทนำ

การพัฒนาอย่างยั่งยืนเป็นการพัฒนาองค์รวมใน 3 ด้านให้เป็นอย่างมีเอกภาพร่วมกัน คือ ความยั่งยืนด้านเศรษฐกิจ ความยั่งยืนด้านสิ่งแวดล้อม และความยั่งยืนด้านสังคม โดยการพัฒนาบนความยั่งยืนนั้นต้องลดระดับการบริโภคลงมาให้เหลือเพียงพอเท่าที่จำเป็น แต่ควรหันไปเน้นการพัฒนาคุณภาพชีวิตคนมากกว่าการเป็นเจ้าของทรัพย์สิน เน้นการพัฒนาองค์กรหรือสถาบันทางสังคมให้เข้มแข็งและสร้างระบบนิเวศที่ดีต่อคนในสังคม มีความเป็นตัวของตัวเองบนความหลากหลายของนิเวศในแต่ละชุมชน (Witayakorn Chaingkul, 2013 : 91-94) สอดคล้องกับ Narong Petprasert and Pittaya Wongkul (2013 : 53-65), Community Development Institute. (2017 : 2-4) ที่กล่าวถึงปัญหาการพัฒนาเศรษฐกิจครัวเรือนของชุมชนที่อยู่ในชนบทและเป็นเกษตรกรคือมีอาชีพที่มีรายได้น้อย ไม่มั่นคง ขาดการออมและมีการสะสมหนี้สินเพื่อการผลิตแบบสะสม ซึ่งการแก้ปัญหาที่ได้ผลที่สุดน่าจะเป็นการพัฒนาเศรษฐกิจฐานราก

Capital Development and Community Finance Organizations (2014 : 2-4) กล่าวถึงกิจกรรมการพัฒนาชุมชนที่ต้องใช้คนเป็นศูนย์กลางการพัฒนา การดำรงชีวิตของคนในชุมชนแบบพึ่งตนเอง โดยใช้ความสามารถของทรัพยากรที่มีอยู่ในชุมชนทั้งที่เป็นตัวเงินและไม่ใช้ตัวเงินเพื่อแก้ไขปัญหาของชุมชน จัดการสินทรัพย์มากมายที่มีอยู่ในชุมชนหรือที่เรียกว่า “ทุนชุมชน” เพื่อจัดการกับปัญหาของชุมชนฐานรากและสามารถสร้างคุณค่าและเพิ่มมูลค่า (Valuated) ต่อการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน

บ้านนาบอน หมู่ 5 ตำบลชัยพฤกษ์ อำเภอเมืองเลย จังหวัดเลย นับได้ว่าเป็นอีกหมู่บ้านหนึ่งที่ได้รับผลพวงจากการพัฒนาและนโยบายของรัฐบาลเป็นอย่างมากทั้งนี้

เนื่องจากเป็นหมู่บ้านที่อยู่กึ่งกลางระหว่างความเป็นเมืองกับความเป็นชนบท ความเจริญของเมืองได้ก่อให้เกิดผลกระทบกับคนในชุมชน จนก่อให้เกิดการพัฒนาที่มุ่งเน้นวัตถุและความเจริญของสิ่งของมากกว่า “คน” ดังจะเห็นได้จากรายงานโครงการเพิ่มความเข้มแข็งของเศรษฐกิจฐานรากตามแนวทางประชารัฐระดับตำบลของอำเภอเมืองเลย จังหวัดเลย พบว่าโครงการขาดการมีส่วนร่วมของประชาชนอย่างแท้จริงจนเกิดปัญหาคือขาดคนที่จะมาดูแลองค์กรภาครัฐไม่มาใส่ใจ มีเพียงให้ชุมชนทำรายงานแล้วก็รายงานต่อในระดับที่สูงขึ้นไป ทำให้ชุมชนไม่มีความเข้มแข็ง ขาดการมีส่วนร่วม ดังนั้นงานวิจัยนี้จึงได้จัดทำขึ้นเพื่อค้นหารูปแบบเพื่อนำไปสู่การพัฒนา โดยเน้นการมีส่วนร่วมของชุมชนเป็นหลัก และเชื่อมโยงไปสู่การสะท้อนแนวนโยบายแห่งรัฐที่มุ่งเน้นการสร้าง ความ “มั่งคั่ง มั่นคง เศรษฐกิจพอเพียงและการพัฒนาที่ยั่งยืน” ก่อให้เกิดแนวทางของ “ประชารัฐรักสามัคคี” ซึ่ง ประชารัฐ คือ ภาครัฐ ภาคเอกชน ภาควิชาการ ภาคประชาสังคม และภาคประชาชน ช่วยกันแก้ปัญหา และคิดหาทางสร้างอนาคตให้กับประเทศผ่านโครงสร้างการขับเคลื่อนเศรษฐกิจชุมชนที่มุ่งมั่นในการลดความเหลื่อมล้ำ พัฒนาคุณภาพคน และเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน โดยมีเป้าหมายที่แน่นอน คือเศรษฐกิจชุมชนเข้มแข็ง ประชาชนมีความสุข และมีรายได้เพิ่มขึ้นใน 3 อย่าง ได้แก่ การทำการเกษตรอินทรีย์ การแปรรูปผลิตภัณฑ์และการท่องเที่ยวโดยชุมชน

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการกลุ่มธุรกิจชุมชนเพื่อเพิ่มความเข้มแข็งของเศรษฐกิจฐานรากตามนโยบายประชารัฐของจังหวัดเลย

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นการศึกษาเชิงปริมาณ (Quantitative Approach) ใช้รูปแบบการวิจัยตามแนวคิดสำนักปรัชญาปฏิฐานนิยม (Positivism) ซึ่งมีความเชื่อว่าปรากฏการณ์ทางสังคมดำรงอยู่อย่างมีแบบแผนที่เป็นสากล ชาย โพธิสिता Chay Photisitha (2016 : 43) เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อรูปแบบการมีส่วนร่วมในการจัดการกลุ่มธุรกิจชุมชนเพื่อเพิ่มความเข้มแข็งของเศรษฐกิจฐานรากตามนโยบายประชารัฐของจังหวัดเลย ดังต่อไปนี้

1) ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้จำนวน 218 คน ประกอบด้วย ประชากรทั้งสิ้น 580 คน
แยกเป็นชาย 277 คน แยกเป็นหญิง 303 คน

2) กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่าง (Sample) ใช้ตารางสุ่มกลุ่มตัวอย่างของ R.V.Krejcie และ D.W.Morgan
(อ้างถึงใน Boonchom Srisaad, 2013 : 43) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 337 คน ใช้การสุ่ม
แบบง่าย (Simple Random Sampling)

3) การเก็บรวบรวมข้อมูล

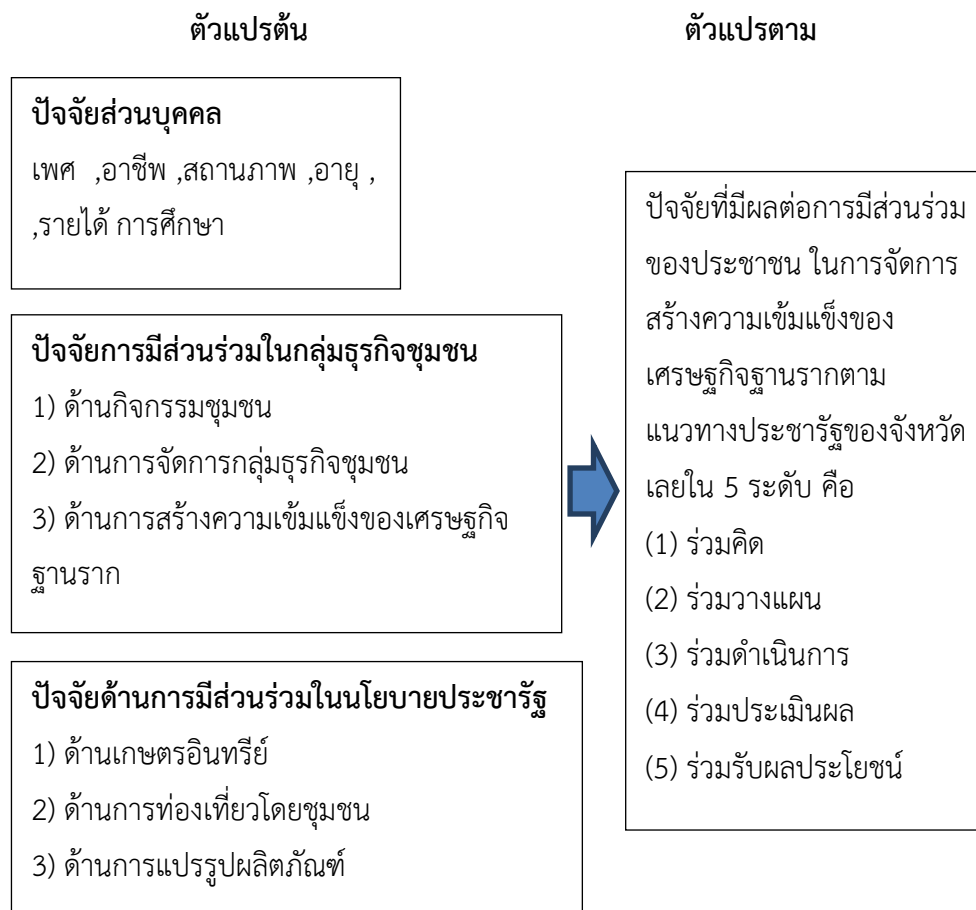
การเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครบถ้วนในทุกๆ ด้านจึงรวบรวม ด้วย
แบบสอบถาม

4) การวิเคราะห์ข้อมูล

เป็นแบบสอบถามระดับการมีส่วนร่วม โดยยึดตามวัตถุประสงค์และกรอบแนวคิด
ในการวิจัย โดยแบ่งเป็น 2 ตอน ดังนี้ (ตอนที่ 1) เป็นแบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคล คือ
บริบทชุมชน เป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) (ตอนที่ 2) แบบสอบถามระดับการมี
ส่วนร่วมฯ ประกอบด้วย 5 ด้านซึ่งเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า (Rating
Scale) 5 ตัวเลือกวิเคราะห์โดยอ้างอิงตามเกณฑ์ของ บุญชม ศรีสะอาด (Boonchom
Srisaad, 2013 : 121) ดังนี้

ค่าเฉลี่ยที่ 4.51– 5.00	หมายถึง	มีส่วนร่วมในระดับ	พอใจมากที่สุด
ค่าเฉลี่ยที่ 3.51– 4.50	หมายถึง	มีส่วนร่วมในระดับ	พอใจมาก
ค่าเฉลี่ยที่ 2.51– 3.50	หมายถึง	มีส่วนร่วมในระดับ	พอใจปานกลาง
ค่าเฉลี่ยที่ 1.51– 2.50	หมายถึง	มีส่วนร่วมในระดับ	พอใจน้อย
ค่าเฉลี่ยที่ 1.00– 1.50	หมายถึง	มีส่วนร่วมในระดับ	พอใจน้อยที่สุด

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

ผลการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการกลุ่มธุรกิจชุมชนเพื่อเพิ่มความเข้มแข็งของเศรษฐกิจฐานรากตามนโยบายประชารัฐของจังหวัดเลย

1. ผลการศึกษาด้านปัจจัยส่วนบุคคล

ด้านปัจจัยส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ อาชีพ รายได้ และระดับการศึกษา ผลการศึกษพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนมากเป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 52.1 ส่วนมากมีอายุในระดับปานกลาง (37 – 53 ปี) คิดเป็นร้อยละ 51.5 โดยมีค่าเฉลี่ยอายุที่ 47.23 ปี อายุผู้ตอบแบบถาถามน้อยที่สุด คือ 20 ปี และอายุมากที่สุด คือ 64 ปี มีสถานภาพ

สมรส เป็นส่วนมาก คิดเป็นร้อยละ 68.7 รองลงมาได้แก่ มีสถานภาพโสด คิดเป็นร้อยละ 16.3 ส่วนมากมีอาชีพเกษตรกรรม (ทำสวน ทำนาและทำไร่) คิดเป็นร้อยละ 50.4 รองลงมาได้แก่ อาชีพค้าขาย คิดเป็นร้อยละ 23.5 และนอกจากนี้ยังพบว่าส่วนมากมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนในระดับปานกลาง (6,001 – 12,000 บาท) คิดเป็นร้อยละ 56.0 ซึ่งมีค่าเฉลี่ยรายได้อยู่ที่ระดับ 6,889 บาทต่อเดือน และมีระดับการศึกษาในระดับประถมศึกษา พบมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 57.2

2. การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัย

การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของ 2 ตัวแปร (Bivariate) โดยตัวแปรที่มีระดับการวัดเป็นนามสเกล ใช้สถิติ Chi-square ส่วนตัวแปรที่มีการวัดอยู่ในระดับช่วงสเกลและอัตราส่วนสเกล จะใช้สถิติสหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation Coefficient) ผลการวิจัยพบว่า ตัวแปรเพศ อายุและสถานภาพ ไม่มีความสัมพันธ์กับส่วนร่วมในการจัดการกลุ่มธุรกิจชุมชนเพื่อเพิ่มความเข้มแข็งของเศรษฐกิจฐานรากตามนโยบายประชารัฐของจังหวัดเลย อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 ส่วนตัวแปรรายได้ อาชีพ ระดับการศึกษา การมีส่วนร่วมในกลุ่มธุรกิจชุมชน การมีส่วนร่วมในนโยบายประชารัฐ มีความสัมพันธ์กับส่วนร่วมในการจัดการกลุ่มธุรกิจชุมชนเพื่อเพิ่มความเข้มแข็งของเศรษฐกิจฐานรากตามนโยบายประชารัฐของจังหวัดเลย อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับนัยสำคัญที่ระดับ 0.01 และ 0.05 ดังตารางที่ 1 และ 2

ตารางที่ 1 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างเพศ,สถานภาพ,อาชีพ,ระดับการศึกษา,การมีส่วนร่วมในกลุ่มธุรกิจชุมชน,การมีส่วนร่วมในนโยบายประชารัฐกับการมีส่วนร่วมในการจัดการกลุ่มธุรกิจชุมชนเพื่อเพิ่มความเข้มแข็งของเศรษฐกิจฐานรากตามนโยบายประชารัฐของจังหวัดเลย

ตัวแปร	ด้านการทำ เกษตรอินทรีย์	ด้านการท่องเที่ยว โดยชุมชน	ด้านการแปรรูป ผลิตภัณฑ์
1) เพศ	3.532	5.684	2.902
2) สถานภาพ	1.810	8.501	3.009
3) อาชีพ	25.363**	26.449**	42.010**
4) ระดับการศึกษา	24.120**	25.426**	15.773*

ตัวแปร	ด้านการทำ เกษตรอินทรีย์	ด้านการท่องเที่ยว โดยชุมชน	ด้านการแปรรูป ผลิตภัณฑ์
5) การมีส่วนร่วมใน กลุ่มธุรกิจชุมชน	173.452**	193.684**	127.440**
6) การมีส่วนร่วมใน นโยบายภาครัฐ	146.706**	212.296**	196.550**
7) การมีส่วนร่วมใน การสร้างความเข้มแข็ง ของเศรษฐกิจฐานราก	195.903**	664.000**	177.315**

หมายเหตุ: * $p < 0.05$, ** $p < 0.01$

ตารางที่ 2 แสดงความสัมพันธ์ระหว่าง อายุและรายได้กับการมีส่วนร่วมในการจัดการกลุ่มธุรกิจชุมชนเพื่อเพิ่มความเข้มแข็งของเศรษฐกิจฐานรากตามนโยบายภาครัฐของจังหวัดเลย

ตัวแปร	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r)		
	ด้านการทำ เกษตรอินทรีย์	ด้านการท่องเที่ยว โดยชุมชน	ด้านการแปรรูป ผลิตภัณฑ์
1) อายุ	-0.017	-0.016	-0.010
2) รายได้	-0.129*	0.044	-0.118*

หมายเหตุ: * $p < 0.05$

3. การวิเคราะห์ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อรูปแบบการมีส่วนร่วมในการจัดการกลุ่มธุรกิจชุมชนเพื่อเพิ่มความเข้มแข็งของเศรษฐกิจฐานรากตามนโยบายภาครัฐของจังหวัดเลย

การวิเคราะห์ปัจจัยที่มีอิทธิพลนั้น จะใช้สถิติถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) โดยตัวแปรอิสระและตัวแปรตามจะต้องมีระดับการวัดเป็นช่วงสเกลหรืออัตราส่วนสเกล แต่หากตัวแปรใดที่มีระดับการวัดเป็นนามสเกลหรืออันดับสเกล

จะต้องทำการปรับให้เป็นตัวแปรหุ่น ซึ่งมีการปรับตัวแปรเพื่อเข้าสู่การวิเคราะห์

รูปแบบการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อรูปแบบการมีส่วนร่วมในการจัดการกลุ่มธุรกิจชุมชนเพื่อเพิ่มความเข้มแข็งของเศรษฐกิจฐานรากตามนโยบายประชารัฐของจังหวัดเลย เป็นการวิเคราะห์ปัจจัยหลายตัวแปร (Multivariate) ผู้วิจัยจึงเลือกใช้การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ และได้วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรรายคู่ด้วยการวิเคราะห์สหสัมพันธ์ (Correlation Analysis) เพื่อตรวจสอบว่าตัวแปรที่ได้นำมาศึกษานั้นมีระดับความสัมพันธ์กันอย่างไร ซึ่งพบว่าไม่มีตัวแปรคู่ใดที่มีความสัมพันธ์กันในระดับสูง (Multicollinearity) ที่เกิน 0.75 ในทุกรูปแบบการวิเคราะห์ ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้นำปัจจัยทุกตัวเข้าสู่การวิเคราะห์ถดถอยแบบพหุคูณด้วยวิธีการ Enter

ผลการวิเคราะห์พบว่า

(1) ด้านการทำเกษตรอินทรีย์ พบว่าปัจจัยที่มีอิทธิพลเชิงบวกต่อรูปแบบการมีส่วนร่วมในการจัดการกลุ่มธุรกิจชุมชนเพื่อเพิ่มความเข้มแข็งของเศรษฐกิจฐานรากตามนโยบายประชารัฐของจังหวัดเลย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ($b = 0.580$, 0.176) ตามลำดับตัวแปรต้นที่มีอิทธิพลสูงสุด คือ การมีส่วนร่วมในกลุ่มธุรกิจชุมชนรองลงมาก็คือการมีส่วนร่วมในการสร้างความเข้มแข็งของเศรษฐกิจฐานราก ซึ่งตัวแปรดังกล่าวร่วมกันอธิบายตัวแปรตาม ได้ร้อยละ 60.0 ($R^2 = 0.600$)

(2) ด้านการท่องเที่ยวชุมชน พบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลเชิงบวกต่อรูปแบบการมีส่วนร่วมในการจัดการกลุ่มธุรกิจชุมชนเพื่อเพิ่มความเข้มแข็งของเศรษฐกิจฐานรากตามนโยบายประชารัฐของจังหวัดเลย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ($b = 0.637$, 0.192) และยังมีปัจจัยที่มีอิทธิพลเชิงลบ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ($b = -0.085$) ตามลำดับตัวแปรต้นที่มีอิทธิพลสูงสุดคือ การมีส่วนร่วมในกลุ่มธุรกิจชุมชน รองลงมาก็คือการมีส่วนร่วมในการสร้างความเข้มแข็งของเศรษฐกิจฐานรากและตัวแปรอาชีพ ซึ่งตัวแปรดังกล่าวร่วมกันอธิบายตัวแปรตาม ได้ร้อยละ 67.6 ($R^2 = 0.676$)

(3) ด้านการแปรรูปผลิตภัณฑ์ พบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลเชิงบวกต่อรูปแบบการมีส่วนร่วมในการจัดการกลุ่มธุรกิจชุมชนเพื่อเพิ่มความเข้มแข็งของเศรษฐกิจฐานรากตามนโยบายประชารัฐของจังหวัดเลย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ($b = 0.178$, 0.090) และยังมีปัจจัยที่มีอิทธิพลเชิงลบ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ($b = -0.074$) ตามลำดับตัวแปรต้นที่มีอิทธิพลสูงสุด คือ การมีส่วนร่วมในการสร้างความเข้มแข็ง

ของเศรษฐกิจฐานราก รองลงมาคือ การมีส่วนร่วมในกลุ่มธุรกิจชุมชน และตัวแปรอาชีพ ซึ่งตัวแปรดังกล่าวร่วมกันอธิบายตัวแปรตาม ได้ร้อยละ 55.5 ($R^2 = 0.555$) ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยพหุคูณ (b) ของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อรูปแบบการมีส่วนร่วมในการจัดการกลุ่มธุรกิจชุมชนเพื่อเพิ่มความเข้มแข็งของเศรษฐกิจฐานรากตามนโยบายประชารัฐของจังหวัดเลย ด้านการทำเกษตรอินทรีย์ ด้านการท่องเที่ยวโดยชุมชน และด้านการแปรรูปผลิตภัณฑ์

ตัวแปร/ปัจจัย	เกษตรอินทรีย์		ท่องเที่ยว		แปรรูป	
	B	Beta	B	Beta	B	Beta
1) เพศ	0.031	0.034	0.046	0.049	0.017	0.020
2) อายุ	0.003	0.064	0.002	0.045	0.003	0.070
3) สถานภาพ	0.058	0.059	0.013	0.013	0.052	0.055
4) อาชีพ	0.051	0.056	0.085	0.091**	0.074	0.084*
5) รายได้	5.067	0.035	3.971	0.026	5.105	0.036
6) ระดับการศึกษา	0.032	-0.033	-0.029	0.028	0.025	0.027
7) การมีส่วนร่วมในกลุ่มธุรกิจชุมชน	0.580	0.611**	0.637	0.644**	0.532	0.570
	0.063	0.046	0.052	0.037	0.090	0.067**
8) การมีส่วนร่วมในนโยบายประชารัฐ	0.176	0.195**	0.192	0.204**	0.178	0.201**
9) การมีส่วนร่วมในการสร้างความเข้มแข็งของเศรษฐกิจฐานราก						
Constant (a)	0.156		0.127		0.177	
Multiple R	0.775		0.822		0.745	
R-square (R^2)	0.600		0.676		0.555	
F	53.659		74.606		44.540	
Sig. of F	0.000		0.000		0.000	

หมายเหตุ: * $p < 0.05$, ** $p < 0.01$

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลเชิงบวกต่อรูปแบบการมีส่วนร่วมในการจัดการกลุ่มธุรกิจชุมชนเพื่อเพิ่มความเข้มแข็งของเศรษฐกิจฐานรากตามนโยบายประชารัฐของจังหวัดเลยด้านการท่องเที่ยวโดยชุมชน คือ การมีส่วนร่วมในกิจกรรมชุมชน มีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลที่ระดับ 0.644 และมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยนัยดังกล่าวจะเห็นได้ว่าการมีส่วนร่วมในกิจกรรมชุมชน อธิบายค่าของระดับการมีส่วนร่วมในการจัดการกลุ่มธุรกิจชุมชนเพื่อเพิ่มความเข้มแข็งของเศรษฐกิจฐานรากตามนโยบายประชารัฐของจังหวัดเลย ด้านการท่องเที่ยวโดยชุมชน ได้ร้อยละ 67.6 ($R^2 = 0.676$) ถือว่าสูงที่สุดในบรรดาตัวแปรทั้งหมดที่เข้าสู่กระบวนการวิเคราะห์ โดยนัยดังกล่าวได้ชี้ให้เห็นว่าการมีส่วนร่วมในกิจกรรมชุมชนเป็นปัจจัยที่สำคัญในการช่วยให้กลุ่มมีความเข้มแข็ง และระบบเศรษฐกิจฐานรากที่สามารถพัฒนาให้เข้มแข็งได้ ซึ่งสอดคล้องกับ Wachara Songma et al., (2018) Chanthana Benjasup. (2015) Seri Phongphit (2011) Suwimol Mesang et al., (2017) and Witayakorn Chaingkul (2013) ที่กล่าวถึง การพัฒนาในมิติของสังคมหรือที่เป็นธุรกิจชุมชนที่ก่อให้เกิดชีวิตและระบบนิเวศที่สันติสุข ที่ต้องตระหนักถึงความสำคัญของความสัมพันธ์แบบพึ่งพาอาศัยกันของสิ่งมีชีวิตทุกชนิดกับธรรมชาติสภาพแวดล้อมเพื่อให้มีสภาพที่สมดุลและอยู่ได้อย่างคงทน ยาวนาน ในมิติแห่งการเกื้อกูลเอื้อเฟื้อ ร่วมมือของคนในชุมชน โดยอาจใช้ทั้งความรู้ที่สั่งสม หรืออัตลักษณ์ของความเป็นชุมชน มาเติมเต็มระหว่างกัน อันจะทำให้ผู้คนและชุมชนสามารถพึ่งตนเองได้ เข้มแข็งและสามารถเชื่อมโยงกับระบบตลาดภายในและภายนอกชุมชนได้เป็นอย่างดี ทั้งนี้จากบทเรียนการพัฒนาชุมชนที่ผ่านมาจะเห็นได้ว่าการพัฒนาชุมชนล้วนเกิดจาก “ข้างนอก” และการสั่งการจาก “ข้างบน” ที่ขัดกับหลักการพัฒนาชุมชนที่จะต้องสร้างกระบวนการมีส่วนร่วม ที่อิงแอบอยู่กับรากฐานทางสังคมและวัฒนธรรม อันแสดงออกมาให้เห็นในรูปแบบของศักยภาพชุมชน โดยการกลับมา “พึ่งตนเอง” ให้มาก ต้องให้ชุมชนรู้สึกถึงความต้องการที่จะ “อยู่อย่างมีศักดิ์ศรีและมีกินตลอดไป” ซึ่งการพัฒนาที่ผ่านมาได้ทำให้พบว่าเศรษฐกิจชุมชนนั้นเป็นโครงข่ายความปลอดภัย (Safety net) ทางสังคม เศรษฐกิจของสังคมไทยมานาน จนเกิดการสั่งสมของระบบการช่วยเหลือกันในชุมชนภายใต้กรอบคิดเรื่องเศรษฐกิจศาสตร์ชุมชน ที่ผ่านมามีฉายาภาพให้เห็นว่า “การสู้ไม่ได้ ไม่จำเป็นต้องพ่ายแพ้” ในระบบเศรษฐกิจการเกษตรไทยที่ต้องให้ประชาชนมีกินมีใช้ มีการพึ่งพาตนเอง และที่สำคัญไปกว่านั้นก็คือ

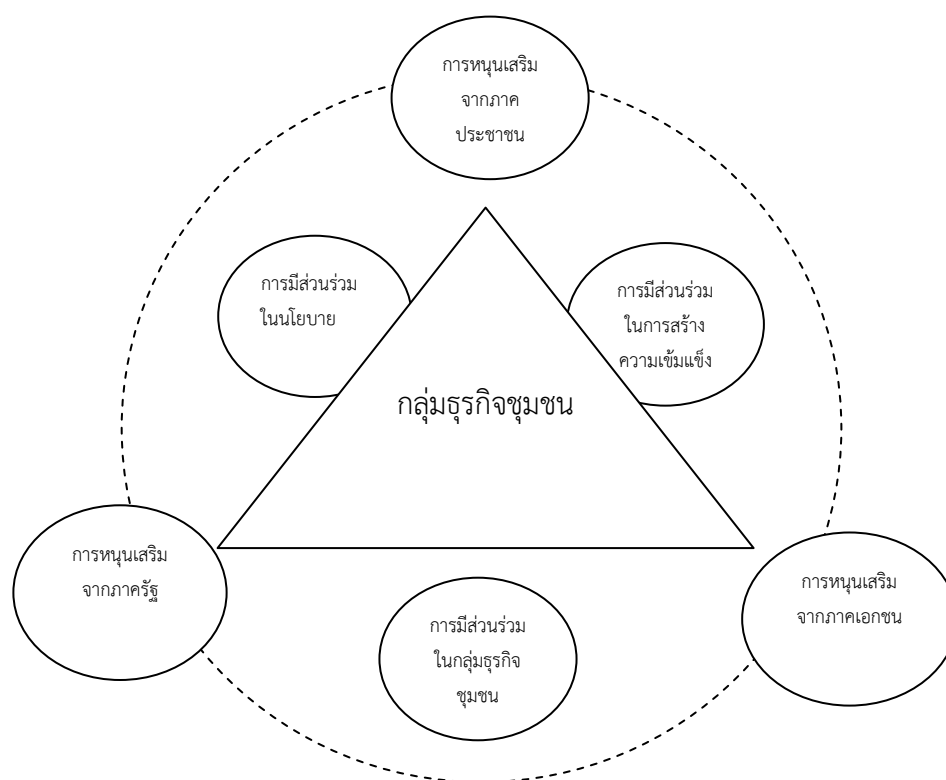
ชุมชนได้รู้จักปมเงื่อนไขที่สำคัญที่จะสร้างทางเลือกในการพัฒนาที่เกิดจากการเรียนรู้ร่วมกัน รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงและเปิดโอกาสให้สมาชิกในชุมชนทุกคนเข้ามาร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันในทุกขั้นตอนได้เป็นอย่างดี และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Wich Maliton (2016 : 5) ที่พบว่า การที่จะสร้างความมั่นคงให้กับคนในชุมชนนั้น ต้องเน้นการสร้าง ความสัมพันธ์ระหว่างกันหรือการมีส่วนร่วมที่จะต้องดำเนินการร่วมกันภายใต้ความสอดคล้องกัน ทั้งบริบทของเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม

ข้อเสนอแนะ

จากการวิจัยครั้งนี้พบว่าการมีส่วนร่วมในการจัดการกลุ่มธุรกิจชุมชนเพื่อเพิ่มความเข้มแข็งของเศรษฐกิจฐานรากตามนโยบายประชารัฐของจังหวัดเลย เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ ขาดการศึกษารายละเอียดเกี่ยวกับการทดลองสร้างกระบวนการที่เห็นเป็นรูปธรรมกับกลุ่มที่ คนที่อยู่ในชุมชนเอง เพราะขณะทำการสัมภาษณ์ผู้วิจัยได้สังเกตพบว่าชุมชนมีแนวความคิดที่ ลึกซึ้งในการพัฒนาชุมชน มีมุมมองที่กว้างขวางและค่อนข้างเป็นรูปธรรม รวมถึงมีความ กระตือรือร้นที่อยากจะพัฒนาตนเอง ดังนั้น เพื่อให้เห็นความเชื่อมโยงการพัฒนาระหว่างกัน ภายใต้กรอบวัฒนธรรมและประเพณีร่วมที่เป็นอย่างเดียวกัน ในการวิจัยครั้งต่อไปควรใช้ กระบวนการ PAR (Participatory Action Research) เพื่อร่วมกันสร้างรูปแบบที่ เหมาะสมของชุมชนเองจะทำให้การวิจัยมีความน่าสนใจมากยิ่งขึ้น

องค์ความรู้ใหม่

การวิจัยปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการกลุ่มธุรกิจชุมชนเพื่อเพิ่มความเข้มแข็งของเศรษฐกิจฐานรากตามนโยบายประชารัฐของจังหวัดเลยได้เกิดองค์ความรู้ใหม่สู่การพัฒนาท้องถิ่น ซึ่งพบว่ากลุ่มธุรกิจชุมชนที่ดำเนินการภายใต้้นโยบายประชารัฐจะมีการหนุนเสริมจาก 3 ภาคส่วน คือ ภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน สามารถที่จะดำเนินกิจกรรมให้ประสบผลสำเร็จภายใต้ได้ 3 แนวทาง คือ (1) การมีส่วนร่วมในกลุ่มธุรกิจชุมชนของสมาชิก (2) การมีส่วนร่วมในการสร้างความเข้มแข็งของเศรษฐกิจฐานราก และ (3) การมีส่วนร่วมในนโยบายประชารัฐดังนี้

ภาพที่ 2 องค์ความรู้ใหม่

References

- Boonchom Srisaad. (2013). *Preliminary research* . (9th ed.). Bangkok: Suvira Yasanee.
- Capital Development and Community Finance Organizations, Department of Community Development. (2014). *Knowledge of community capital development in village prototype capital villages*. Bangkok: Bophit Printing.
- Community Development Institute (Public Organization). (2017). *Community organization and the foundation of economic development in the year 2560*. Khon Kaen: Isan Corporation.
- Chanthana Benjasup. (2015). *15 years 15 concrete "power community organizations" driven economy Foundations* ". Bangkok: Bureau of Communications.
- Chay Photisitha. (2016). *The Art and Science of qualitative research*. (12th ed.). Bangkok: Amarin Printing.
- Narong Petchprasert and Pittaya Wongkul. (2013). *Community Enterprise Fundamental economic mechanisms*. (6th ed.). Bangkok: Edison Press Products Co., Ltd.
- Seri Phongphit. (2011). *Sustainable Development Paradigm*. (4th ed.). Bangkok: Chulalongkorn University.
- Suwimol Mesang Somjit Janphen and Nitiphong Sriraphan, editors. (2017). *Create a community based economy. Change the Thai economy*. Bangkok: Office of Strategic and Community Conflict Community Development Institute (Public Organization).
- Wachara Songma and Other (2018). *Assembly of the Isan Citizen "Tum Home, Home Hug, share to One esan only : Movment local community development organizations*. Khon Kaen: Esan Biz Co., Ltd.
- Wich Maliton. (2016). *Research Report on Family Security by Participation of Ban Noi Kiri Village, Khok Khamin Tambon, Wang Saphung District, Loei Province*. (Local authorities). Loei: Binding Document.
- Witayakorn Chaingkul. (2013). *The new economics for life and ecology at peace*. Bangkok: Bangkok Business Media.